

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

[Ο κ. Σπύρος Μελάς, ὡς δημοσιογράφος καὶ φιλόλογος, ἀποτελεῖ ὄλως ἰδιάζουσαν καὶ ἐξαιρετικὴν φυσιογνωμίαν ἐν τῇ νεοελληνικῇ λογοτεχνίᾳ.

Ἄν καὶ νέος πολὺ ἀκόμη, ὁ νεώτερος τῶν συναδέλφων του καθ' ἡλικίαν καὶ σειρᾶν, μόλις εἰκοσιτετραετής, κατέχει ἐν τούτοις μίαν ἀπὸ τὰς πρῶτας ἐν αὐτῇ θέσει. Καὶ τὴν κατέκτησεν ἀληθῶς, ὡς ἐξ ἐφόδου, μὲ τὸ σπαθὶ του. Ἡ περυσινὴ του φιλολογικῆ ἐμφάνισις εἰς τὸ Θέατρον, διὰ τοῦ Γιοῦ τοῦ Ἰσκιου, ὑπῆρξε, δύναται τις εἰπεῖν, εἰσβολὴ ὀρμητικῆ κατακτητοῦ. Ὁ Γιὸς τοῦ Ἰσκιου, ἔργον ἄλλο, ὑπὸ τὴν μαγικὴν πνοὴν τῆς τέχνης, ἀπὸ ζῶν καὶ δύναιμι, ἀπὸ φῶς καὶ ἀπὸ ἀλήθειαν, ἦτο μία θαμβωτικὴ χωρὶς ὑπερβολὴν ἐκπλήξις. Καὶ τοῦ ἐχάραξεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸν δρόμον πρὸς τὴν φήμην καὶ — πῶς ὄχι; — πρὸς τὴν Δόξαν ἴσως, ἡ ὅποια τόσον ἐνωρὶς τὸν ἐθώπευσεν. Ἀρχαῖοι καὶ σημαίνοντες παρ' ἡμῖν συγγραφεῖς καὶ λογογράφοι τὸν ἀνεγνώρισαν, ἀπεκα-

λύφθησαν, παρεμέρισαν καὶ τοῦ ἔκαμαν θέσιν νὰ περάσῃ ὁ νέος νικητῆς. Διότι, ὁ κ. Σπύρος Μελάς μᾶς ἐπιφυλάσσει τίς οἶδε ποίας ἐκπλήξεις. Ἐκπλήξεις εἰς τὸ δράμα, εἰς τὸ διήγημα, εἰς τὴν δημοσιογραφικὴν χρονογραφίαν. Εἰς τὴν «Γερωντοκόρη» του μᾶς ἔδειξε τί ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὡς διηγηματογράφος. Ὡς χρονικογράφος, ἐκ τῶν ἀρχισυντακτῶν τῆς «Πατρίδος», ἔχει ἰδικόν του ὕφος, ἐν ἀπὸ τὰ χαριέστερα καὶ νευρωδέστερα, μὲ τὴν σφραγίδα πρωτοτυπίας ἀσυνήθους. Σκέψεις, ἐντυπώσεις, σκηναί, θέματα ἐκ τῆς κοινῆς καὶ πεζῆς καθημερινῆς ζωῆς προσλαμβάνουν κάποιαν ἰδιαιτέραν ἐκφρασιν καὶ λάμπιν ὑπὸ τὴν δημοουργικὴν πένναν του. Τοῦ σφιγγομεν καὶ ἡμεῖς τὴν χεῖρα καὶ τὸν παρουσιάζομεν, ὑπερήφανοι καὶ εὐτυχεῖς, εἰς τοὺς ἀνά τὸ πανελλήνιον ἀναγνώστας τοῦ «Ἡμερολογίου».]

Τ Ο Φ Υ Κ Ι

Ὁ πατέρας μου μ' ἐπληροφόρησεν, ὅτι ὁ γραμματικὸς «δὲν εἶναι μὲ τὰ σωστά του!»

— Ἐέρεις τί ἔκαμε; Ἐπίασε κι' ἔσχισε ὄλα τὰ χαρτιά ὅσα εἶχαν τυπωθῆ σὲ ρόζ χαρτί!.. Τί κουταμάρα! Δὲν εἶναι στὰ καλά του!..

Ἐγὼ ξεροκατάπινα σαστισμένη. Εἶχα κάποια στενωχωρία. «Μὰ τί μὲ νοιάζει». Ἐτσι ἐσυλλογίστηκα. Ἐβλεπα συχνὰ τὸν Ἀχιλλέα.

Περνούσεν ἐπάνω σ' ἓνα καρροτσάκι μ' ἓνα ἄλογο μικρὸ καὶ ὠραίο. Ἔκανε τὸ καμτσίκι του νὰ τρίξῃ καὶ ἦτο τόσο ὠραῖος!.. Ἄλλοτε τὸν ἔβλεπα τῆς βραδυῆς, ποῦ περνούσαμε στοῦ Ταμῖα. Δὲν μ' ἐπρόσεχε πολὺ. Ὅταν συνέβαινε νὰ μὲ χορευθῆ κανένα βράδυ, πάντοτε ἔχανα τὸ ρυθμὸ τοῦ χοροῦ· ἐμπερθευόμην κ' ἐκοκκίνιζα. Οἱ ἄλλοι μ' ἐκύτταζαν καὶ γελοῦσαν. Αὐτὸ μὲ πλήγωνε βαθεῖα.

* *

— Τὸν χειμῶνα ὄλον τὸν πέρασα μὲ ἀπελπισίαν καὶ δάκρυα: Ὁ Ἀχιλλέας ἔφυγε γιὰ τὴν πρωτεύουσα, χάριν τῶν σπουδῶν του. Γράμματα ἔστειλε στὸν πατέρα καὶ στὲς ἀδελφές του.

Σ' αὐτὰ δὲν ἀνέφερε καθόλου γιὰ μένα. Ἦμουν ἀπαρηγόρητη. Κρυφά, ἀπάνω ψηλά στὴ σοφίτα μας, μὲ τὸ καλαμάρι καὶ τὴν πέννα μου, ἔγραφα γράμματα ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀχιλλέα καὶ ὑπέγραφα: «ὁ αἰώνιος λάτρης σου, Ἀχιλλέας». Τὰ σφράγιζα, τάβαζα κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι μου καὶ τὸ πρωτὶ, ἀφοῦ τὰ διάβαζα, ἐκαθόμουν καὶ τοῦ ἀπαντοῦσα, ψηλά στὴ σοφίτα, μοναχῇ, πολλὰς φορές καὶ δακρύζοντας. Ὁ χειμῶνας ἦτο βαρὺς καὶ στὲς νυχτεριναῖς συντροφίαις, ἂν ἐρχότανε κανένας, ἐγὼ ἦ ἐκοιμώμουν ἢ ἔμενα σιωπηλῇ· τόσο, ποῦ μοῦδγαλαν τ' ὄνομα: «Ἀνίσκιωτο κορίτσι».

Μίαν αὐγὴν, ἔς τὸ τέλος τοῦ Φλεβάρη, ὁ πατέρας μου εἶπεν:

— Αὐτὸς ὁ γραμματικὸς μας δὲν εἶναι διόλου καλὰ. Κάνει λάθη καὶ θὰ μὲ στείλῃ καμμιάν ὥρα στὴ φυλακῇ. Τὸ μυαλό του ἔχει πάρει ἀέρα καὶ λέει ἄλλ' ἀντ' ἄλλων. Δὲν εἶναι στὰ σωστά του!.. Δὲν ξέρω τί ἔχει.

Ἐγὼ ἤξευρα τί εἶχε· ἀλλὰ ποιὸς τοῦφταιγε λοιπόν;

Στὸ χωριὸ δὲν ἐπήγαμε πειὰ. Ὁ πατέρας μου ἔκαμε στὸ διάστημα τοῦ χειμῶνα δέκα ταξείδια μοναχός του. Μία βραδυὰ παρ' ὀλίγον νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸ κρῦο. Τὸν γραμματικὸ μας δὲν τὸν εἶχα ἰδῆ παρὰ μιά φορά στὴν Ἐκκλησίαι. Ἦτο κίτρινος περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε. Ἡ Ἀντιγόνη ἔλεγε γιὰ αὐτόν, ὅτι θὰ πεθάνῃ πολὺ γρήγορα. Ἔκαμα πολλὰς φορές ὅτι θὰ τὸν λυπηθῶ. Ἀλλὰ ὁ γιατρός ἔλεγε:

— Εἶναι «χοιραδικὴ φύσις». Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι διαρκῶς πάσχουν καὶ δὲν ζοῦν πολλὰ χρόνια.

Ἐγὼ δὲν τοῦ ἔφταιγα λοιπόν. Ἀλλὰ πάλι τί μ' ἔμελλε;...

Ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέφτη πολλὰς φορές ἔκαμάρινα τὸν ἑαυτὸ μου καὶ συλλογιζόμουν τὸν Ἀχιλλέα.

Ἐπειτα ἀπὸ κάθε τέτοια φορά τοῦ ἔστειλα κι' ἀπὸ ἓνα γράμμα. Πάντα τοῦ ἔγραφα πολλὰς σελίδες καὶ τὸ χαρτί ποτὲ δὲν μοῦφτανε. Τὰ γράμματα ποῦ ἔγραφα, ἂν τὰ ἔστειλα, θὰ ἐγέμιζε κασέλλες δλόκληρες.

* *

Ὁ ἀπρομάλλης χειμῶνας ἐπέρασε κι' ἐμύρισε ἡ ξανθὴ ἀνοιξίς. Μαζὶ μὲ τὰ χελιδόνια, ποῦ ξαναπόθησαν τὰ γνωστὰ μέρη, ἔφτασε

κι' ὁ Ἀχιλλέας μιά ροδινή αὐγή στο νησί. Εἶχε γείνη ἄνδρας σχεδὸν καὶ τὰ μάτια του εἶχαν ἓνα ἀλλοιώτικο φῶς τώρα.

Ἐπειτα ἦτον πειὸ σοφὸς ἀπὸ πέρυσι, πειὸ σοβαρὸς. Τὴν πρώτη Κυριακὴ ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦρθε ἐσυμφωνήσαμε νὰ πᾶμε περίπατο στ' ἀκρογιαλί: τὰ κορίτσια τοῦ Ταμιά, ὁ γραμματικὸς μας — γιὰ ν' ἀναπνεύσῃ τὸν καθαρὸν ἀέρα — ἐγὼ, κι' ὁ Ἀχιλλέας. Μετὰ τὴ λειτουργία ἐπήραμε τὸν κατήφορο πρὸς τ' ἀκρογιαλί κατὰ τὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ νησιοῦ.

Ἐνας πελώριος βράχος ἦτο δεξιά, ποῦ δὲν μπορούσε ν' ἀνέβῃ κανεὶς, ποῦ — σὰν νὰ ἔσκυβαν ν' ἀκούσουν τὸ κῦμα — ἦσαν σκυφτὰ φυτρωμένα ἄγρια φυτὰ.

Ἐνας σταχτῆς βράχος, ἀκούραστος γίγαντας μ' ἐμπρὸς βγαλμένα τ' ἄγρια στήθια, ἀψήφας τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ κυμάτου τὴ λύσσα τὸν χειμῶνα. Καὶ τὴν ἀνοιξί — σὰν ὅλη τὴν πλάσι — γαλήνιος καὶ μεγαλοπρεπῆς ἄφινε ν' ἀνθίζουν τῆς σχισματαριῆς του ἡ ἀγριοβιολέτες. Εἰς τοῦ μικροῦ κυμάτου τὸ τραγοῦδι, ποῦ ἄκουε νύχτα μέρα, ἀπαντοῦσε μὲ τῆς χαρωπῆς ὀρεῖες φωνῆς τῶν πετροχειλιδωνῶν, ποῦ τοῦ θυμοῦντο πάντα, γιὰτ' εἶχαν τῆς φωληῆς τους στῆς γοῦδες του, τῆς ἀπάτητες.

Ἀριστερὰ ἀπλώνετο τὸ χαμηλὸν ἀμμουδερὸν ἀκρογιαλί, δλοκένητο ἀπὸ τῆς πράσινες ἀγκαθωτῆς τοῦφες τῶν βούρλων.

Ἦτον ὠραῖο πρωτ, ἀπὸ κεῖνα, ποῦ χύνουν στὴ ψυχὴ γλυκεῖα θλίψι. Ὁ οὐρανὸς ἦτο σταχτῆς ἀνοιχτός, σὰν ἀπὸ φτερὰ περιστεριοῦ. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀπλώνετο ἀπαλὸ πίσω ἀπὸ τὸ ἄθρο νεφέλωμα. Ὁ ἥλιος δὲν ἐφαίνετο, ἀλλὰ τὸν ἐμάντευε κανένας δλόκληρον, πίσω ἀπὸ ἓνα λευκὸν στρογγυλὸν κύκλον ποῦ ἐφωτίζετο ἰσχυρότερα ἀπὸ ὅλον τὸν ἄλλον οὐρανόν.

Ἡ θάλασσα ἦτον ἡσυχη μὲν, ἀλλὰ εἶχε κάποιες ρυτίδες — ἀρχῆς θυμοῦ. Ἐγυάλιζε ὅλη ὀπως εἰς τὸ σεληνόφως. Ἄνεμος νότιος ὑγρὸς ἐφυσοῦσε μὲ δύναμιν κι' ἐκολλοῦσε τὰ φουστάνια μας ἐπάνω στὰ πόδια μας. Ἐπερπατούσαμε ἀργά. Τὸ δυσάρεστον περπάτημα στὴν ἄμμο.

Ὁ γραμματικὸς μας φοροῦσε μιά καινούργια φορεσιά καὶ περπατοῦσε κοντὰ μου.

Ὁ Ἀχιλλέας, ἡ Ἀντιγόνη κι' ἡ Πανώρηα εἶχαν στολίσει τὸ στήθος τους μὲ ἀγριολούλουδα. Ἐγὼ περπατοῦσα πίσω τους κι' εἶχα μιά χαρὰ, μιά τρελλὴ χαρὰ!.. Ὁ Ἀχιλλέας μοῦ ἐπρόσφερε ἓνα λουλοῦδι.

— Εὐχαριστῶ.

Ἐκατάλαβα ἓνα «τάκ» μέσα στὰ σπλάγγνα μου κι' ἐνόμισα πῶς θὰ πέσω κάτω. Τὸ κεφάλι μου ἔγινε γιὰ μιά στιγμὴ φωτιὰ.

Ἐνας γλᾶρος κατέθηκε μὲ ὀρμὴ ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα, ἐβούτησε τὴν μύτη του εἰς τοὺς ἀφρούς, ἔκαμε φτεροῦ ἔπειτα κι' ἀπομακρύνθηκε κρᾶζοντας.

— Τί ὠραῖα ποῦ ἐπέρασα τὸν χειμῶνα! ἔλεγεν ὁ Ἀχιλλέας. Θαυμάσια! Στὴν πρωτεύουσα βλέπει κανεὶς τόσα πολλὰ!..

— Κορίτσια, ρίχνουμε πετραδάκια; εἶπεν ἡ Πανώρηα.

Ἄμέσως ὄλοι ἐπήραμε μικρὰ πλακουτερὰ πετραδάκια κι' ἐπετροβούσαμε τὴν ἐπιφάνεια τῶν νερῶν.

Ὅποιος ἔκανε πειὸ πολλές ἐπαφές με τὴν ἐπιφάνεια, ἐκεῖνος ἦτον ἀξιώτερος.

Ἡ πετρίτσες πηδοῦσαν, ξαναπηδοῦσαν, εἰς μίαν, δύο, τρεῖς, τέσσαρες καμπύλες. Ἐκάναν σὲ κάθε ἐπαφή νὰ γεννῶνται ἀπειροὶ κύκλοι ἐπάνω στὰ νερά, κι' ἔπειτα ἐβούλιαζαν.

Ὁ γραμματικός, ἔρριχνε κι' αὐτός. Ἀλλὰ ὄλες ἡ πετρίτσες ἐβούλιαζαν με τὸ πρῶτο.

Ὅλοι ἐμεῖς γελούσαμε κι' ἐχτυπούσαμε τὰ χέρια μας με περιπαιχτικὸν τρόπον.

Αὐτὸς κοκκίνιζε, ξαναεπιχειροῦσε καὶ πάλιν ἡ πέτρες ἐβούλιαζαν.

Ὁ Ἀχιλλέας ἔκαμε μ' ἓνα πετραδάκι δώδεκα καμπύλες στὸ νερό. Καὶ ἡ πετρίτσα ἐπῆγε μακρὰ πολὺ μακρὰ. Τοῦ κόμαμε παλαμάκια. Αὐτὸς ἔκαμάρωνε.

Ὁ γραμματικός μας ἔγινε τώρα κόκκινος ἀκόμα περισσότερο. Τὰ μάτια του ἦσαν σαστισμένα. Ἐνα πετροχειλίδονο, με τὸ ἄσπρο στῆθος καὶ τὰ μαῦρα φτερά, ἐπέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του. Τὸ κύτταξε μελαγχολικά.

* * *

Ἐπερπατοῦσα τώρα κοντὰ στὸν Ἀχιλλέα. Εἶχε βγάλει τὸ καπέλλο του κι' ὁ ἀέρας ἐχάϊθνε τὰ μαλλιά του καθὼς καὶ τὰ δικὰ μου. Ἐσυλλογιζόμουνα πῶς εἶναι ἡ καλλίτερη ὥρα τῆς ἡμέρας, ὅταν σὲ χαϊδεύῃ ὁ ἄνεμος. Ἐπειτα ἐτρέξαμε πρὸς τὰ πόδια τοῦ ψηλοῦ βράχου. Ὅποιος περάσῃ τὸν ἄλλον. Ὁ γραμματικός ἔμεινε πίσω, πολὺ πίσω.

Προσεπάθησε νὰ τρέξῃ, ἀνάσαινε ὁμως γρήγορα, ἐδάγκανε τὰ χεῖλη, ἐφούσκωνε, καὶ στὸ τέλος ἐστάθη καὶ ἐρχότανε σιγά-σιγά κοπιασμένος καὶ ὠχρὸς σὰν νεκρός.

— Τὸν κακομοίρη! εἶπεν ἡ Ἀντιγόνη.

Ὅλες μαζί ἀρχίσαμε ἓνα τραγοῦδι, ἀφοῦ ξεκουραστήκαμε. Ἐνα κοπαδάκι πετροχειλίδονο ἐπέταξαν μαζί ἀπὸ μιὰ κουφάλα τοῦ βράχου φωνάζοντας χαρούμενα. Ἐκαθήσαμε σ' ἓνα βράχο σὰν τραπέζι κι' ἐξακολοθησαμε τὸ τραγοῦδι.

Ἐνα φύκι πράσινο παράδερνε ἐκεῖ κοντὰ, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ βρῇ ἡσυχία. Τὸ κυματάκι τὸ χάϊθνε, τῶπερνε, τῶφερνε στὴν ἀμμουδιά, τὸ ξανάπαιρνε ἀπὸ ἐκεῖ, τὸ ξαναπήγαινε μέσα, τὸ ξανάφερνε ἔξω, τὸ τυραννοῦσε.

Ὁ γραμματικός τὸ κυττοῦσε με μάτια περίλυπα. Ἐπειτα ἔβαλε πολὺν κόπο καὶ μούπε σιγά, κρυφὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους:

— Βλέπετε; Βλέπετε αὐτὸ τὸ φύκι;... Ἐγὼ εἶμαι τὸ φύκι!...

Δὲν ξέρω ἂν ἀνατρίχιασα ἀπὸ τὰ λόγια του ἢ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἐφύχρανε κἄπως. Τοῦ εἶπα ἔπειτα ἀπὸ λίγο:

— Γιατί;

Ἐσιωπήσαμε. Ὁ Ἀχιλλέας ξαναἤλθε κοντὰ μου καὶ μούδειξε ἓνα

παράξενο κοχύλι με μικρά ποδαράκια, έξω από τὰς σχισμάς του.
Κόκκινα ποδαράκια.

— Σ' ἀρέσει αὐτός ὁ κύριος ὁ θαλασσινός; Βλέπεις; φορεῖ πολὺ-
χρωμὴ τουαλέττα!...

Ἐγέλασα δυνατὰ τόσο, ποῦ φοβήθηκα ἡ ἴδια.

Ἐκαμα νὰ πιάσω τὸ κοχύλι κι' ἐπιασα τὸ χέρι τοῦ Ἀχιλλέα.
Τοῦ τῷσφιξα δυνατὰ. Ἐκεῖνος ἔκαμε ἓνα μορφασμὸ κι' ἔφυγε ἀπὸ
κοντὰ μου. Ἐκάθησε, ἐσφύριξε ἓνα σκοπὸ ποῦ ἦταν τοῦ συρμοῦ στὴν
πρωτεύουσα. Ἐσφύριξε τόσο ὠρατὰ!...

Τὸν εἶχε μάθη, ἀφοῦ ἐξώδεψε μιὰ νύχτα στὴς ἀδελφές του καὶ
ἐκεῖνες συνώδευσαν τὸ σφύριγμα μὲ τὲς φωνές των. Μιὰ τρελλή
γλυκεία στροφή ἐκυλίσθη στὴν ἡσυχία τοῦ ἀκρογιαλιοῦ.

Ὁ γραμματικὸς ἐκύτταξε τὸν οὐρανὸ.

— Μοῦρχειται νὰ κολυμπήσω! εἶπεν ἔξαφνα ὁ Ἀχιλλέας. Ἡ θά-
λασσα εἶναι τόσο καλὴ σήμερα!.. Καὶ δὲν κάνει καὶ κρῦο!..

Ἡ ἀδελφές του διεμαρτυρήθησαν.

— Τί; μ' αὐτὸν τὸν ἀέρα; ποῦ ὅσο πάει καὶ δυναμώνει;

Ἐγὼ εἶχα ἄλλην ἰδέα.

— Πῶς μ' ἀρέσει νὰ βλέπω! Θεέ μου, πῶς μ' ἀρέσει! ὅταν
μάλιστα πηγαίνῃ κανεὶς μακρὰ, πολὺ μακρὰ! Ποῦ μόλις νὰ
φαίνεται!...

Ἐπλεξα τὰ χέρια μου, ὅπως κάνει κανεὶς ὅταν τοῦ ἀρέσῃ κἀτι
τι πάρα πολὺ.

Ὁ Ἀχιλλέας ἐπέμενε:

— Μὰ εἶναι χαρὰ Θεοῦ!.. Θὰ κολυμπήσω.

Ἐπήγαινε νὰ βρῇ μέρος κατάλληλο νὰ γδυθῇ σὲ κάποια χαμηλὴ
κουφάλα τοῦ βράχου.

Ὁ γραμματικὸς τὸν ἠκολούθησε μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι.

— Τί, θάλλθετε καὶ σεῖς;

— Ναί... Δηλαδή μοῦ τὸ ἐσύστησεν ὁ γιατρός!.. Εἶναι γιὰ νὰ
παχύνω!...

Ἐγέλασε ἀδιόρατα καὶ πικρά. Τὸ πρόσωπό του ἦτο τόσο λυ-
πημένο!...

Μπᾶ! καλέ, ἐλάτε ἐδῶ ποῦ θ' ἀκοῦστε τὲς παλάβρες τοῦ Ἀχιλ-
λέα!.. Κύριε ἐλέησον!..

Ἡ Ἀντιγόνη προσεπάθησε νὰ τὸν κρατήσῃ.

Ἐκεῖνος ἐγέλασε πάλιν πικρὰ καὶ εἶπε:

— Μὴ σὰς νοιάξῃ!.. Εἶναι τόσο ἡσυχὴ ἢ θάλασσα!.. ὕστερα
μοῦ τὸ εἶπεν ὁ γιατρός!.. Μοῦπε, μάλιστα νὰ πηγαίνω μακρὰ,
πολὺ μακρὰ, ποῦ μόλις νὰ φαίνεται ὁ ἄνθρωπος!..

Μ' ἐλόγησε μ' ἓνα βλέμμα κι' ἀκολούθησε γρήγορα τὸν Ἀχιλλέα.

* * *

Κάποιο μέρος τοῦ οὐρανοῦ ἀνοιξε. Εἶχε δυναμώσει ὁ ἄνεμος λι-
γάκι. Ἀπὸ ἓνα μικρὸ παράξενο γαλάζιο σὰν μικρὸ παραθυράκι, ὁ

ἥλιος ἐπρόβαλε σὰν ὠχρόχρυσο βλέφαρο, μὲ μακρυῆς χρυσῆς βλεφαρίδες. Μᾶς κύτταξε γιὰ μιὰ στιγμή κι' ἔκαμε γρήγορα νὰ κρυφθῆ πίσω ἀπὸ τὸ σταχτι νεφέλωμα.

Κάποιο μέρος τῆς θαλάσσης ἔλαμπε στὴ μέση σὰν ποταμάκι, ἀπὸ φῶς.

— Τί τρέλλα!.. Τί κουταμάρα!.. εἶπεν ἡ Πανώρη. Πᾶμε νὰ βροῦμε ἀχιβάδες; Τί, θὰ καθήσουμε νὰ τοὺς περιμένουμε;

Ἐτρέξαμε εὐθυμοὶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Ταντέλλες ἀπὸ ἀφροὺς ἀπλωνε τὸ κύμα στὴν ἀμμουδιά κι' ἐμεῖς γελούσαμε. Σὲ λίγο χῶμα ἐδῶ ἀνθοῦσε πρωτόγαλτο λουλουῖδι. Τὸ κόψαμε. Παρέκει λίγα νερά, σημάδια πρωτητερινῆς τρικυμίας, ἀφηρημένα στὴ στεργιά, ἀνετρίχιαζαν. Τὰ κάμαμε καθρέφτη.

Ἐπειτα ἡ μία διώρθωσε τῆς ἄλλης τὰ φορέματα.

Οἱ γλάροι, πέρα μακρυὰ, ἔκαναν κύκλους ἄσπρους, ἄσκοπα πετῶντας. Ἡ φωνῆς τους ἦσαν λυπητερές. Ἐνα πανὶ ἄσπριζε μακρυὰ ἐπάνω στὸ γαλανὸ μαῦρο βάθος τῶν βουνῶν.

Δύο πλούμ!.. πλούμ!.. ἀντήχησαν.

Πίσω ἀπὸ τὸ βράχο ἄρχισαν νὰ κολυμποῦν ὁ Ἀχιλλέας κι' ὁ γραμματικός.

Ἐσταθήκαμε πίσω ἀπὸ μιὰ πυκνὴ σειρὰ ἀπὸ ἀλυγαριές. Ἐσκορποῦσαν μιὰ εὐωδία γλυκειά. Τὰ μπουκέτα των σὰ γεμάτα χωνιά, δὲν εἶχαν μεστώσει ἀκόμα. Ἐπρεπε νὰ ἰδοῦμε τὸ κολύμπημα.

Ὁ Ἀχιλλέας ἐπρόβαλε μὲ τὴν κεφαλὴ γυαλιστερὴ ἀπὸ τὰ νερά. Τὰ στρογγυλὰ καὶ ἄσπρα χέρια του ἐβουτούσαν κι' ἔσπρωχναν ρυθμικὰ τὴν θάλασσα. Οἱ ἀφροὶ ἐχάιδευαν τὸ στήθος του. Ποιὸς ἦταν ὁ ἀφρὸς καὶ ποιὸ τὸ στήθος;...

* * *

Σὲ λίγο φάνηκε κι' ὁ γραμματικός. Μικρὸς, ἀδύνατος, ποῦ μόλις φαινότανε στὸ νερό. Καθὼς ἡ θάλασσα ἀπλώνετο πλατεῖα μπροστά μας καὶ ἄρχισεν ἐλαφρὰ νὰ κυματίζη, φαινότανε ἀκόμη μικρότερος. Τὰ χέρια του, μυτερά σὰν λόγχες, ἀνεδοκατέβαιναν βιαστικὰ στὸ νερό, χτυπῶντας μὲ πείσμα.

Κρατοῦσε σφιχτὰ τὸ στόμα του κλεισμένο καὶ ὄλο τὸ πρόσωπό του ἔσφιγγε κάποια δύναμη.

Οἱ γλάροι ἀνοίγαν, ἀπὸ πάνω τους, ἄσπρους δρόμους στὸ σταχτι οὐρανό. Σταχτιά ἦτον κι' ἡ θάλασσα. Μᾶς ἔκανε κάποιο φόβο ὁ ἄνεμος, ποῦ δυνάμωνε κι' ἐφοδέρριζε τὸν ἀσάλευτο βράχο, κάνοντάς τον νὰ βλασφημᾷ μὲ τὰ μύρια στόματα τῶν χασμάδων του.

Τὰ κλωνιά τῶν ἀλυγαριῶν ἀργοσάλευαν.

Κι' οἱ δύο κολυμποῦσαν δυνατὰ.

Ὁ Ἀχιλλέας εἶχε ξεπεράσῃ τὸ γραμματικό. Τὰ βρεγμένα μπράτσα του, καθὼς ἔκανε τῆς «ἀπλωτές», ἐγυάλιζαν, σὰν ἀσημένια, στὸ χλωμὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

— Βλέπετε ὡς ποῦ πῆγα;

Ἡ φωνή του ἦτο τρομώδης. Εἶχε κουρασθῆ φαίνεται.
 Ὁ γραμματικὸς ἐπλεξε ἀργά-ἀργά τώρα. Ἀργά καὶ ἀποφασισμένα.

* * *

Ὁ ἄνεμος ἐβούιζε δυνατώτερα.

Ὁ Ἀχιλλέας ἐστάθη καὶ γύριζε τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ μέρος μας.

— Νά! κυττάξτε! Πλέχω χωρὶς χέρια!..

Πραγματικῶς εἶχε ὑψώσει τὰ χέρια πρὸς τὰ ἐπάνω σὰν νὰ ἐδέετο. Καὶ ὁμως δὲν ἐβούλιαζε. Τί ὠραῖος ποῦ ἔφτανε!..

Ὁ γραμματικὸς προχωροῦσε πολύ. Ἐπλεξε ἀποφασισμένα κρατώντας ψηλά τὸ κεφάλι του ποῦ ἐμοιαζε σὰν φαράδικο μικρὸ κολοκυθάκι. Ἐφτασε καὶ ἐσπέρασε τὸν Ἀχιλλέα, σιωπηλὸς, πάντα σιωπηλός. Ἐνα μαῦρο σύννεφο ἐπρόβαλε ἀργά καὶ μεγαλόπρεπα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ νοτιᾶ. Ἡ ἡμέρα χαμήλωσε τὰ βλέφαρα κι' ὁ οὐρανὸς σὰν νὰ γύρευε ν' ἀγκαλιάσῃ σφιχτὰ τὴ θάλασσα. Ὁ γραμματικὸς προχωροῦσε.

— Μὰ ποῦ πάει αὐτός; Δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω. Θεέ μου! εἶπεν ἡ Ἀντιγόνη.

Ἡ Πανώρηα ἔκαμεν ἠλιθίως:

— Ἀφοῦ τοῦ τῶπε βλέπεις ὁ γιατρός.

Ὁ Νοτιᾶς ἐσκοτεινίαισε καὶ τὰ βούρλα τῆς ἀκτῆς ἔγιναν πειὸ μαῦρα ἀπὸ πρῖν.

Οἱ γλάροι ἔγραφαν στὸν οὐρανὸ κάτι μεγάλα ὀκτῶ μὲ τὰ πετάγματά τους.

Ἐπήγαιναν κι' ἐρχόντανε, ἐμαζεύοντο πυκνοὶ καὶ ὕστερα ἐσκορπίζοντο ἀνήσυχοι. Τὸ πέταγμά τους ἦτανε θλιβερό σὰν τὸ χρῶμα τῆς ἡμέρας.

Ποῦ καὶ ποῦ τοὺς ξέφευγαν βραχνά, στριγγά-στριγγιλίσματα συσφιχτά, ἀνατριχιαστά. Σὰν νὰ σέρνης κοντύλι σκληρὸ ἐπάνω σὲ πλάκα.

— Παντεληγηῆ!.. Παντεληγηῆ!.. Γύρισσεεεε... πίπισω!..

Ὁ Ἀχιλλέας ἐφώναζε τὸ γραμματικὸ.

Αὐτὸς προχωροῦσε ἀκόμα. Τὸ κεφάλι του μίκραινε, μίκραινε. Ἐνα γυαλιστερό μῆλο ἐπάνω στοὺς ἀφρούς. Τὸ μαῦρο σύννεφο ἐξετύλιγε τὰ φτερά του στὸν οὐρανὸ σὰ μεγάλη νυχτερίδα μὲ ὑγρά φτερά.

— Παντεληγηῆ!.. Παντεληγηῆ!.. ποῦ πᾶς; Γύρισε πίσω!..

Οἱ γλάροι ἔκραξαν. Τὸ σύννεφο ἀπλωνε τὰ φτερά του. Οἱ γλάροι ἐπέκνωσαν, ἐπέκνωσαν καὶ πετοῦσαν νευρικά.

— Οἱ γλάροι φωνάζουν ἢ αὐτός; εἶπεν ἡ Ἀντιγόνη.

Ὅλοι γελάσαμε δυνατά. Ὁ Ἀχιλλέας ἐκίνησε τρέχοντας πρὸς τὸν γραμματικὸ ποῦ ὄλο ἔφευγε, ἔφευγε.

— Παντεληγηῆ!.. Παντεληγηῆ... γύρισε πίσω! Ποῦ πᾶς; Δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω.

Ἐνας γλάρος ἔκραξε.

Κοπαδιαστά τὰ πετροχελίδονα, μὲ πλῆθος τερτερισμούς, ἐτριγύριζαν πυκνά, γύρω στὲς κουφάλες τοῦ βράχου.

Ἡ θάλασσα ἐμαύρισε. Τὸ σύγνεφο ἀπλωνε. Ὁ Νοτιᾶς φυσοῦσε. Ἐνα φαράδικο μικρὸ καϊκᾶκι πέρασε μὲ στήθια γεμάτα καὶ πανιά σὰν στήθια.

— Πέστε κεινοῦ τοῦ μουρλοῦ νὰ γυρίσῃ πίσω!.. Ἔρχεται τὸ μπουρίνι! μᾶς φώναξε κάποιος ἀπὸ τὸ καϊκᾶκι.

Ἡ φωνὴ του μᾶς ἄγγιζε βαθειά. Ἐμέναμε βουβές ἔκει δά. Τὰ δικά μου πόδια ἔτρεμαν. «Εἶμαι τὸ φύκι». «Εἶμαι τὸ φύκι» συλλογιζόμουνα.

Ἄπ' τὸ Νοτιᾶ ἕνας πέπλος κατέβηκε ἀχνίζοντας πρὸς τὴ θάλασσα. Ἡ θάλασσα ἀχνίζε ἔκει βαθειά καὶ τὰ βουνὰ χάθηκαν. Ὁ οὐρανὸς ἐβρόντησεν ὁ ἄνεμος ἀποκρίθηκε ἀπὸ τὴ βαθειὰ κουφάλα τοῦ βράχου.

— Φοδᾶμαι! εἶπεν ἡ Ἀντιγόνη. Πᾶμε στὸ σπίτι! Ἀχιλλέα!.. Ἀχιλλέα!.. γύρισε πίσω!

Ὁ Ἀχιλλέας ἐγύρισε κι' ἐπλεξε δυνατὰ πρὸς τὸ μέρος μας.

Τὰ μάτια μας ἐδάκρυσαν νὰ κυττᾶμε πέρα πρὸς τὸ γραμματικό. Μόλις διακρινότανε, μόλις. Τὰ κύματα ἔφερναν καθάλλα τὸ Νοτιᾶ. Τὰ χαλινάρια τους ἄφριζαν. Χαράκια-χαράκια, ἄσπρα χαράκια, ἐπερνοῦσαν γρήγορα, τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Τὸ ἀκρογιάλι ἐσύριξε τοὺς ἀφροὺς ποῦ ἀπλώνοντο ἄσπροι ἐπάνω στὴν ἄμμο, γλήγοροι, φευγαλέοι.

«Εἶμαι τὸ φύκι» συλλογιζόμουνα: «Εἶμαι τὸ φύκι». Κι' ἡ καρδιά μου ἔτρεμε, σὰν τὸ πουλί, στὰ στήθια μου. Τὰ μάτια μου θολωμένα ἀκολουθοῦσαν τὸ κολύμπημα τοῦ Ἀχιλλέα. Κάτι ἐτσακίζετο μέσα μου.

Οἱ πέπλοι ποῦ ἀχνίζοντας κατέβαιναν ἀπ' τὸν οὐρανὸ, ἐξύγωναν, ἐξύγωναν. Ὁ Ἀχιλλέας ἔφτασε στὸ βράχο.

Ἐτρέξαμε φοβισμέναις, μὲ πιασμένη τὴ ψυχὴ κι' ἐχωθήκαμε σὲ μιὰ κουφάλα τοῦ βράχου. Μέσα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τῆς βροχῆς θέλαμε νὰ ἰδοῦμε τὸ κεφάλι τοῦ γραμματικοῦ. Ἄφωνες ἐπλέξαμε τὰ χέρια σὲ μιὰ στάσι ἀπελπισίας. Ἡ Ἀντιγόνη ἄρχισε τὰ κλάματα τὴν ἀκολούθησα ἐγὼ κι' ἡ Πανώρη. Τὸ κεφάλι τοῦ γραμματικοῦ δὲ φαινότανε πειά...

Ὁ οὐρανὸς ἐβρόντησε δυνατὰ. Τὰ πετροχελίδονα κρύφθηκαν στὲς κουφάλες, τὸ χῶμα ἐμύριζε καὶ οἱ γλᾶροι πετοῦσαν πρὸς τὴ στεριά. Ἐσκοτείνιασε κάμποσο καὶ δὲν βλέπαμε, παρὰ λίγα μέτρα μπροστά μας.

— Δυστυχία μας! Δυστυχία μας! Πάει!..

Καὶ νὰ μὴν μπορῆ κανεὶς νὰ βοηθήσῃ σὲ τίποτε!..

Ἀκολούθησεν ἀπελπισμένο κλάμα.

Μισοντυμένος, μὲ σκόρπια τὰ μαλλιά στὸ μέτωπο, κίτρινος, ἄγριος καὶ βιαστικὸς ἐπετάχθη ἀπὸ τὰ βράχια ὁ Ἀχιλλέας.

— Πάει!.. εἶπε, τρίζοντας τὰ δόντια, καὶ ἔτρεξε σὰν τρελλός, πέρα, πρὸς τῆς ἀραγμένες βάρκες.

Μιὰ βαθειὰ ἀστραπὴ κατέβη χρυσὴ καὶ γαλαζία καὶ φίλησε τὰ νερὰ λίγο πειὸ πέρα ἀπὸ τὸ βράχο.

— Χριστός και Παναγιά! ἐκάμαμε.

Ἐκρύψαμε τὰ πρόσωπα μέσα στὰ χέρια και χωθήκαμε βαθειά στην κουφάλα, κλαίγοντας.

Ἐπειτα ἐβρόντησε κι' ὁ βρόντος ἀντιλάλησε βαθειά ἐκεῖ πέρα.

Ἄρχισε τὸ νερό.

Λοξές, χοντρές κλωστές, ὀρμητικὲς κατέβαιναν κι' ἀντάμωναν οὐρανὸ και γῆς. Τὸ περιγιαλί ἄχνιζε. Τὰ φύλλα τῶν ἀλυγαριῶν ἔγερναν σὲ κάθε χτύπημα τῆς βροχῆς ὡς ποῦ ἔγειραν ἀποκαμωμένα. Καὶ μοναχὰ τ' ἀθάνατα βουρλα ἔμειναν ὀρθά, γυαλιστερά σὰν μικρὰ σπαθιά, λογχίζοντα τὸν αἰθέρα. Τώρα ἐρχότανε μεγάλος θυμός. Μπροστά ἢ ἄμμος, μεγάλο ταμποῦρλο, τοῦ χτυποῦσε τὴν σύναξι τῶν ἀνέμων ἢ βροχή.

Και ἀπάνω τὰ μαῦρα βαρειὰ σύγνεφα, ξεφτισμένα στις ἄκρες, προσπαθοῦσαν ν' ἀκουμπήσουν στὴ θάλασσα. Ἐχάθηκε τέλεια μέσα στοὺς βόγγους, στοὺς ρόγγους τῶν κυμάτων, στὰ βουνὰ τοῦ ἀνέμου, στοῦ οὐρανοῦ τῆς βροντῆς, στὸν ὀρυμαγδὸ, στῆς βροχῆς τὸ σούσουρο και στὸ σκοτάδι ποῦ ἀπλώνετο. Σταματισμένη ἢ αἰσθησίς μου, σταματισμένος ὁ νοῦς, θολὰ τὰ μάτια. Ἀγκαλιαστήκαμε ἐκεῖ τὰ τρία κορίτσια και ἀνταμώσαμε τὰ δάκρυά μας.

«Εἶμαι τὸ φύκι!» «Εἶμαι τὸ φύκι!» συλλογιζόμουνα.

Κάτι ἀπὸ τῆς φύσεως τὸ κρῦο γλίστρησε στὴν ψυχὴ μου, κάτι ἀπ' τὸ νερό. Τοὺς ἀχνοὺς ποῦ ἔβγαζεν ἢ θάλασσα ἐσάρωνεν ὁ ἀνεμος και τὰ νερά ἐσταυρώνοντο σὰν νᾶπλεχαν παράξενα δίχτυα στὸν ἀέρα.

Σὲ λίγο μιὰ βάρκα μὲ τρεῖς ἀνθρώπους μὲ γυαλιστερά μουσαμάδνια πανωφόρια προχωροῦσε πέρα πρὸς τὰ ἀφρισμένα κύματα. Ἦταν παράξενοι οἱ τρεῖς ἀνθρωποὶ, γυαλιστεροὶ μέσα στὸ λιγοστὸ φῶς. Ὁ ἀέρας ἔκανε μέσα στῆς σπηλιῆς τοῦ βράχου φωνές σὰν ἀπὸ τὰ βᾶθη πηγαδιοῦ, σὰν ἤχοὺς ἀπὸ μύρια κιούπια, μὲ τὰ στόματα ἀνοιχτά πρὸς τὸ πέλαγο. Ἡ βάρκα πηδοῦσε, ἐχάνετο, ἐφαίνετο και ἄφριζε και ὄλο ἐχάνετο και ὄλο ἐφαίνετο και προχωροῦσε.

«Εἶμαι τὸ φύκι» ἐσυλλογίστηκα. Ἐνα κρῦο ἀνέβαινε ἀπ' τὰ πόδια μου σιγὰ-σιγὰ στὴν καρδιά μου. Ἐπειτα ἐκατάλαβα μιὰ λιγούρα στὸ στομάχι. Ἐπειτα ἐκεῖνο ποῦ ἐτσακίζετο μέσα μου ἐκόπηκεν ἀπότομα μ' ἓνα ξαφνικὸ «τάκ» στὸ στήθος μου.

Δὲν θυμοῦμαι τίποτε πλέον. Ἀνανοήθηκα στὸ κρεβάτι μου ἀπάνω. Ὁ γιατρός σιωπηλὸς μ' ἐκύτταζε κρατῶντας μου τὸ χέρι. Κάτι εἶπε τοῦ πατέρα μου κι' ἔφυγε. Κατὰ τὸ βράδυ, ὅταν ἐδγῆκε τὸ οὐράνιο τόξο, ποῦ τῶθλεπα ἀπ' τὸ παράθυρο, κάτι φαλμωδιές ἀκούστηκαν στὸ δρόμο. Ὁ πατέρας μου και τὰ παιδιὰ μας κατέβηκαν γρήγορα στὴ σκάλα. Ἡ φαλμωδιές και τ' ἀργὰ βήματα ἀντηχοῦσαν βαθειά στὴν ὑπαρξί μου. Ἀκούστηκαν δυνατά, ἔπειτα σιγώτερα, ἔπειτα ἀκόμη σιγώτερα. Ἐσηκώθηκα και πῆγα στὸ παράθυρο τρέμοντας. Ἐκύτταξα πρὸς τὸ δρόμο. Δὲν εἶδα παρὰ μιὰ μαυροφορέμένη γρηᾷ ποῦ ἀργοποροῦσε. Ἄκουσα τὰ βήματα τοῦ πατέρα μου στὴ σκάλα. Τὰ μέτρησα τρέχοντας νὰ πέσω στὸ κρεβάτι μου. Ἐνα, δύο, τρία, Θεέ μου...

Ἐκράταγα τὴν ἀναπνοή μου, κοντὰ νὰ σκάσω. Ὁ πατέρας παρουσιάστηκε στὴν πόρτα μὲ τὸ μαντῆλι στὰ μάτια:

— Τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί!.. Τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί! Ἦτο καὶ «ἡθικὸς νέος»...

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ ΤΩΝ ΜΑΛΛΙΑΡΩΝ

[Ἄς μὴ σκανδαλισθοῦν, παρακαλοῦμεν, οἱ ἀδιάλλακτοι καὶ πλέον θρησκώληπτοι ἐκ τῶν καθαρολόγων, ἂν δίδωμεν μίαν μικρὰν τιμητικὴν θέσιν ἐδῶ εἰς τὸν ἐν Λίβερπουλ κ. Ἄλεξ. Πάλλην, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ ὑπαρχηγὸς τοῦ ψυχαρακικοῦ δόγματος, ἐκ τῶν φανατικωτέρων μάλιστα, καὶ καθ' οὗ βάλλουν ὄμαδὸν καὶ μετὰ σφοδρότητος ἐξίσου φανατικῆς οἱ ὑπέρημαχοι τῶν πατρίων. Μὲ τὸν κ. Πάλλην δὲν μᾶς συνδέει ἡ παραμικρὰ γνωριμία, οὔτε κἂν ἡ ἐλαχίστη συνάντησις πρὸς τὰς παραδόξους θεωρίας του καὶ τὰ νέα γλωσσολογικὰ δαιμόνια. Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἡμερολογίου διετύπωσε πρὸ πολλοῦ σαφῆ καὶ κατηγορηματικὴν τὴν γνώμην της ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Καὶ τὴν αἰσθητοποιεῖ καὶ τὴν ὑποστηρίζει ὀλονὲν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ προσκομιζομένης ὕλης. Φρονεῖ ἀδιστακτικῶς ὅτι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εὐρίσκονται ἐν τῇ πλάνῃ. Ματαιοπονοῦν καὶ τὰ δύο στρατόπεδα. Ὅπως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ νεκραναστηθοῦν οἱ ἀρχαῖοι τύποι, οἱ διὰ τῆς ἐξελιξέως περιπεσόντες εἰς ὀριστικὴν ἀχρησίαν, ξένοι ἤδη πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ζωὴν, διὰ τὸν ἴδιον λόγον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιβληθοῦν ἀκαδημαϊκῶς νέοι γραμματικοὶ κανόνες, στήριζόμενοι ἄλλως τε ἐπὶ τῶν παραφθορῶν καὶ διαστροφῶν, ἃς ὑπέστη ἡ γλῶσσα ἐν τῇ προστριβῇ τῶν αἰῶνων. Ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὅπως δὲν ἠνέχθη τὰ: ἀκηκόαμεν, ἐνήνοχα, μαχεσάμενος, κλπ. διὰ τὸν ἴδιον λόγον δὲν θὰ ἀνεχθῆ καὶ τῆ φτώγη, τῆ σύφτυξη καὶ τὰ ἄλλα δύσπεπτα δασκαλικά κατασκευάσματα, τὰ ὁποῖα τοῦ σεβρίζουν οἱ ἐκχυδαίσται στρεβλώνοντες τὰς καθαρὰς λέξεις. Ὁ λαὸς δ,τι λαμβάνει ἐκ τῆς ἀρχαίας, τὸ λαμβάνει καὶ πρέπει νὰ τὸ λαμβάνῃ ἀστρέβλωτον. Δικαίωμα του κατόπιν εἶνε νὰ διατηρήσῃ ἢ ὄχι τὸν καθαρὸν τύπον. Ἄλλ' οἱ λόγοι οὐδὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ τοῦ εἰσάγουν διεστραμμένον ἐκ τῶν προτέρων τὸ καθαρὸν ὕλικόν. Ἄλλο δημοτικὴ ζωντανὴ γλῶσσα καὶ ἄλλο ἐκχυδαϊσμός. Ἄς τὸ πιστεύσῃ ὁ κ. Πάλλης. Ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἀκούει οὔτε τοὺς μὲν οὔτε τοὺς δέ. Τραβᾷ ἐμπρὸς τὸν δρόμον τῆς προόδου. Καὶ ἡ γλῶσσα, καθὼ ὄργανον καὶ ἀπαύγασμα τοῦ πολιτισμοῦ, ὄν ἀναπνέει, καὶ εἰς τὸν ὅποιον ζῆ, διαμορφοῦται καὶ τελειοποιεῖται ἀδιακόπως ἀντλοῦσα καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ ἐκ τῆς νεωτέρας πηγῆς. Ἐν τούτοις, ἂν δὲν συμμεριζόμεθα πᾶσας τὰς γλωσσικὰς θεωρίας τοῦ ἀνδρός, τούτο δὲν μᾶς ἐμποδίζει διόλου νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὁ κ. Πάλλης ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὴν καὶ ἐνδιαφέ-